

Doctores qui de eo myiterio locum interpretantur.

ut efficaciter suadent Sanctorum Patrum testimonia, & docti sacrarum litterarum interpretes. S. Irenaeus lib. 3. c. 38. & lib. 5. c. 21. S. Cyprianus lib. 2. Testim. c. 9. S. Serapion apud Lippoma. in Catena, S. Epiphani. Hæresi 78. S. Isido. Pelusi. lib. 1. Epist. 426. S. Nyssen. Homil. de Nativ. Christi, S. August. Tract. super Magnificat, S. Maxim. in Epist. de viro perfecto ad amicum ægrotum (nam illam Epist. Hieronymo adscriptam, opus esse Maximi, censent prudentes critici) S. Leo. serm. 2. de nati. Prudentius Hymno 3. Cathemerini, Ipsychius Hierosolym. Homil. 1. de S. Maria, S. Eucherius lib. 1. in Genes. c. 29. S. Isid. & S. Beda in quæst. ad Gen. Rupert. lib. 1. de Trin. c. 9. & lib. 3. c. 19. & lib. 2. de vi. 80. verbi Dei c. 16. & in Nahum. c. 3. S. Bern. Homil. 2. super Missus est, & serm. super Signum magnum, S. Hildeberus in Prosa de natali Domini, S. Amadeus Episc. Lauanensis Hom. 7. de B. Maria. Virg. Petrus Cellensis lib. 9. Epist. 10. Petr. Blesensis Sermon. 1. de adventu, S. Vincc. Ferrar. Ser. de Concep. B. Virg. & Sermon. de Incarna. Joannes Gerson. ser. de Nativ. Mariæ, Deonyf. Richelus l. 1. de præconio & dignitate Mariæ artic. 2. & lib. 3. sententiarum distin. 3. q. 1. præter alios Patres & Doctores, quos longum esset referre. Illud diligenter est observandum, quod ad litterarum sensum ex Patrum testimonio statuendum maxime confert; nimirum illos ex hoc loco contra Hæreticos disputasse, atque Christi adventum vel Deiparæ Virginitatem, perpenis prophetiæ verbis, demonstrasse. Quæ insignis est litteralis intelligentiæ nota: nam ad confutandos Hæreticos, & fidei dogmata statuenda, robustiora, ac proinde litteralia scripturæ testimonia stringenda, probè noverant.

Litterarius sensus est de Deipara immunitate.

142. Hi omnes Patres per Mulierem intelligunt B. Virginem Dei genitricem. Et quidem Mulierem hanc emphatico significavit sermone sacer textus ha isa, id est, illam mulierem, quod LXX. Interpretes observarunt, addito articulo מְיָוָה, id est illam feminam. Vocant Hebræi hunc articulum, comotativum, sive discretionis distinctæ, eò quod vim habeat rei discernendæ, ac distinguendæ, suæque emphasi, & epitasi majorem desideret significationem, quam verbis fuerit expressa. Igitur dum Moyses utitur articulo demonstrante ac distinguente, mulierem certè prædicat digito demonstrandam, a que ab universâ mulierum plebe emphasibus, & epitasis omnibus dignoscendam. Mulierem illam Unigenam, unicam singularem, & quæ sola cum serpente nihil habeat commune. Unde huc videtur spectasse S. Maximus supra memoratus: Ponam (inquit) inimicitias inter te, & mulierem; Illam utique mulierem, quæ Salvatorem parturivit.

S. Maxi.

Semen eximia illius Heroïna Christus est.

143. Jam verò virgineum semen eximie ac singularis hujus mulieris, esse signatissimè Christum D. ex Virgine matre progenatum, relati Ecclesiæ Patres plenè ac planè arbitrantur: nullus enim in universo hominum genere ea cum emphasi dici potest semen illius mulieris, præter illum, qui ex sola muliere, Virgine scilicet, absque ullo viri congressu, mundissimè procreatus. Hunc sensum esse litteralem, patet etiam ex contextu, cujus adjuncta omnia eò pertinent, ut ostendant propositum Dei consilium mansisse, de humana natura in viro & muliere ad imaginem & simi-

litudinem suam condenda, & conservanda. Cum enim hoc Consilium serpentis astu videri posset disturbatum, divinæ sapientiæ fuit illud majori cum fœnore repetere, atque ad eò novos condere Adamum & Evam, qui serpentis caput contererent, & suâ sapientiâ improbam prudentiam devincerent, divinamque revocarent, atque humanæ naturæ restituerent similitudinem. Hanc, inquam, divini consilii intelligentiam hic exigit litteralis contextus, quo ejusdem consilii exequendi ratio contineretur, nempe novis Parentibus Adam & Eva, Christo & Maria promissis. Lege Rupert. lib. 2. de victor. verbi Dei c. 16. ubi rationem disquirat, ob quam Deus serpentem damnaturus, ac puniturus, Eva prætermissa, aliò sermonem reulerit.

Nomen Adamus, Christus: nova Eva, Maria.

144. Rursus statuo, Antiquos Patres tam Latinos, quam Græcos, ex hac victoriâ Mulieris de antiquo dracone parta, Deiparæ immunitatem à peccato originis asseruisse. Ita S. Ambros. in lib. de institut. Virginis c. 5. S. August. ser. 21. de tempore, qui est Homilia 14. in Nativ. Domini. S. Hieronim. seu potius S. Maximus in Epist. de viro perfecto, Aurelius Prudentius Hymno 3. Rupert. lib. 6. in Cant. ad c. 7. v. 1. S. Ivo Carnotens. Episc. ser. de Nativ. Domini, S. Bernard. Homil. 2. super Missus est, S. Amadeus Lauanensis Homil. 2. de justificat. vel oratu Mariæ Virg. Blesensis ser. 1. de Assump. S. Vincent. Ferrar. ser. de Concep. Virg. Gerson, supra relatus, B. Amadeus Monachus in Apoc. nova, raptu 3. Extremum Latinis Patribus Latina Ecclesiæ colophonem addidit, quæ eandem Prophetiam ad eandem reculit Deiparæ immunitatem in officio de immaculata ejus conceptione, quod ab eadem Ecclesiâ Romana editum asserit, filiisque Catholicis commendat Sixtus Papa III. in constitut. Grave nimis. Porro Ecclesiæ Matris verba extant in lectione 4. ad matutinum. Ex Græcis Patribus sunt pro hac veritate stabilienda Oregines Homil. 1. in diversos, S. Proclus Episc. Syzini in Homil. de Christi Nativ. in Conc. Ephes. S. Damas. Orat. 1. de Nativ. Virginis. Quibus adde gravissimos etsi recentiores Theologos, qui eandem prophetiam juxta litteralem sensum de immaculatæ Virg. præsertione sapienter sunt interpretati. Dionysius lib. 3. sentent. distin. 3. q. 1. Catharinus tract. 2. pro immaculata Virginis Conceptione, Petrus Canisius lib. 1. de Deipara c. 2. Martinus Delrio tom. 1. Adagio. 6. & Genes. 3. Cornel. à Lapide & Leonard. Marius ibidem, Valentia tom. 4. disput. 2. q. 1. puncto. 2. Joannes Marius in Cosmocrisi disput. 17. q. 81. & his antiquior, magnique nominis Theologus Joannes Segovia in manuscripto libro pro immacul. Virg. Concept. allegatione 2. cap. 17. & plerique alii nostri temporis Theologi, & Interpretes.

Ex eo Dei parte trium-phe, Patres adstruunt Marianam immunitatè à culpa originali.

De inimicitias inter Deiparam, & stygium Draconem.

וְיָשָׁן

Accuratè deducta translatio.

Cur inimicitias ponenda asseratur, & non insidia.

Euripides.

Expeditur accuratè Verbum conteret.

וְיָשָׁן

Sapienter Deipara caput Serpentis contrivit citò, velociter, in momento, instanti primo, hostem præoccupando.

næreus, & Forsterus in Dictionariis. Unde expresso sacro verbo, consideratisque gravium Interpretum versionibus, licebit vulgarum lectionem emphasibus plenam, hac paraphrasi illustrare. Inimicitias accuratè, consultò, ex arte, atque ex ordine disponam, machinabor, fundabo, redintegrabo, perficiam, innovabo, oppignerabo, præsumiam, lege constituam, coronabo. Tam fœtum, tam fecundum est originale verbum. De quo singulatum aliqua dixi in nostro opere de inclyto Agone martyrii in præludio cap. 2. quæ huc possunt revocari, & immunitati Virginis bellè deservunt illustrandæ. Illud hic cursim observo, inimicitias dixisse, non insidias; quibus hostilia intellexit bella, apertam, & acrem pugnam; non enim occultis erat technis, non obscuris insidiis iterum agendum. Ruperti hæc observatio est, qua Deiparam manifestat jam antiqui serpentis inimicitiam commendat: meritò; nam viri fortes, fortium esse aiunt, non fraude, neque insidiosè, sed palam, & apertè hostes ulciscit; neque splendidam, neque etiam firmam esse victoriam, nisi ex conditò depugnans animum quoque dejeceris adversarii. Unde Euripides in Rhefo:

Vir nemo mentis altè clanculum veli Occidere hostem, sed vadens in conspectum.

146. Tam graves erunt inimicitias inter serpentem antiquum, & Virginem Matrem, ut hæc illius caput contritura sit: Ipsa conteret caput tuum. Verbum conteret Hebraicum, chaldaicum, Græcum exprimit, Mulierem hanc præoccupasse serpentis caput, illudque non quomocumque, sed præveniendò contrivisse, & universas stygium Draconis astutias, technas, tendiculas, præstigijs, machinas præveritisse. Hebraicum est יָשָׁן, cujus ea nativa significatio est, ut singulari præstimationem, ac præmaturam velocitatem præferat, ut constat ex D. Paulo ad Rom. 16. 20. cum enim multa per allusionem ad hunc Genesim locum docuisset, ex illis Verbis, Ipsa conteret caput tuum, egregiam Romanæ Ecclesiæ de serpente victoriam pollicetur: Deus autem pacis conterat Sathanam sub pedibus vestris velociter. Quasi adverbium istud Velociter imbitum agnoscat Paulus in verbo illo Hebraico. Porro quod Latinus dixit Velociter, signanter dixit Paulus וְיָשָׁן id est, prope quamprimum. Syriacus Pauli interpres Syrâ voce præproperam expressit conterendi velocitatem, bagbogal, quæ à vulgato redidit citò. Job. 20. 5. Gaudium impiorum finiatur citò, & lætitia delatoris usque ad momentum. Explicuit solus in secundo hemistichio quid sibi esset citò, addendo momentum. Itaque Syriacus apud Paulum hac ipsa voce usus conteret, bagbogal, intellexit, conteret citò, velociter, in momento, primò quoque instanti. Dixerunt hanc ingentiam huic Verbo conterendi velocitatem. Ex hoc loco Pauli Joannes Forsterus in Dictionario, verbo suph, quod explicat, festinanter obruit; & Martinus Del Rio Adagio. 6. docens Verbo conterendi importari velocem victoriam. Addo, verbum originarium suph, aut idem esse cum nasaph, ut cenfer R. Salomon; aut certè ejusdem significationis, ut vult Pagninus. Porro nasaph, prævigile, & antelucanum crepusculum præ se fert. Si igitur utrumque verbum aut idem est, aut ejusdem notiois, haud alienum ab exacta litteratura faciemus, si illam prævelocem verbi

P. Ideph. de Flores in Eccles.

contero festinantiam ad antelucanam revoce-mus lucubrationem, quasi conterere velociter, festinanter, perinde sit, atque matutinum crepusculum conterendo prævertere. Quo significatur, eximiam nostram Virginem prævenisse primas vigilijs auroram præcurrisse, imò prævolasse, ut quàm maturimè hostem conterendo præoccuparet.

147. Chaldaicum verbum similem exprimit maturam festinantiam. Est enim nater, quod 3. Reg. 14. 27. translatum legimus in Chaldaica paraphrasi naterin. id est, excubantes ante ostium domus Regis. Itaque verbum significat excubare, vigilijs agere, unde vertas: ipsa conteret, excubabit, vigilijsaget, ut adversarium serpentem præoccupatum contundat. Cant. 33. Græcum item Verbum, quo LXX. usi sunt, nempe τρηφον, militares etiam excubias præse fert. Cant. 3. 3. Invenerunt me vigiles, qui custodiunt civitatem. Græcè τρηφοντες. diligentem significat attentionem, cautamque observantiam, quæ bellica occasio accuratè captatur. Cujus notiois plura exempla videre licet apud Thucydidem lib. 2. 3. 4. & belli Peloponensi, & apud Aristophanem in vespis, qui idem verbum pro cavendo bis posuit. Igitur LXX. Interpretes reddentes, ipse observabit tibi caput, verbo observandi τρηφου, vigilantiam, excubationemque expresserunt, quæ caelestis Bellona hostiles insidias præcavens, serpentem cauta prævenire, ac præoccupare, nunquam non cogitaverit. Ergo ex dictis sic sacrum vaticinium concipias: Ipsa conteret caput tuum, velociter, festinanter, primo quoque temporis momento, excubias insomnisaget, primùm aurora crepusculum prævolabit hostiles vigilijs deludet, omnemque præcautissimè oculosissimè Draconis vigilantiam, ac diligentiam prævertet. Quis jam verò in hac tam prævillegili, tam præcauta, tam præmatura Deiparæ festinatione; in hac tam matutina, tam antelucana Virginis excubatione; in hac demum tam præpropera, à primo temporis momento prærepta serpentini capitis contritione, non agnoscat certam Mariæ, ac securam victoriam de immani monstro revectam? Adde, eandem hanc præoccupationem celesti Virgini assignari in contextu: Ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo ejus. Prius mulierem contrivisse serpentis caput observaverit, quàm ignavus serpens de institutendis insidijs cogitaret.

148. Caput hoc à Deipara conterendum, Caput sic peccatum esse originale, reliquorum omnium scelerum, atque vitiorum originem, communitè Patres & expositores supra memorati volunt. Consulendi præsertim S. Augustinus in Pl. 73. ad versum 13. & concione 4. in Plal. 103. ad v. 27. S. Gregor. Nyssen. orat. in diem natalem Christi D. Prudentius in Hamarigenia, Rupertus lib. 2. in Ezechiel. c. 35. & in cap. 3. Habacuc ad illud: Habacuc. Percussisti caput de domo impii. Et quidem explicationis hujus ratio, atque emblematis proprietatis sumpta est à natura peccati originalis, in serpentis capite graphicè expressa: nimirum ab insolenti illa divinæ sapientiæ ambitione, & projecta divinitatis affectatæ superbia. Illa enim immodica sapientiæ libido principium, seu caput fuit originalis peccati, & vitiorum omnium.

149. His præjactis, quis jam non videat, in singulare tunc certamen

descendunt Deipara, & Draco: hic sapientia illius modissima deculatur.

tunc vel maximè eximiam Deiparæ Sapientiam entuisse, cum primigeniam divinæ scientiæ obtinendæ ambitionem, & originariam nostram ignorantiam in illo astuto serpentis capite contrivit? In singulare certamen descendunt hinc Lucifer Stygiorum omnium scientissimus, atque astutissimus, serpentis larvâ indutus, sicque nequitiis, dolisque complicitate vincat: inde verò Deigenitrix Virgo apparet, statim ac concepta, rationis usu donata, & cælesti præmunita sapientiâ simplici, modesta, sincera. Inimicitia accuratè, consultò, ex arte, atque ex ordine disponuntur, machinantur, fundantur, redintegrantur, præmuniuntur, coronantur: est enim sapientia, & inter sapientissimos certamen. Præstò adest Virgini Matri Filius ejus quasi Xystarches; Gygnasiarcha, & certaminis præses: æternaque, & infinita Dei sapientia. Putabat stygius Draco, se calliditate suâ, & improbâ sapientiâ Mariam decepturum, illi intrudendo ambitiosam divinæ scientiæ affectationem, ut olim Evæ intrusit: verum versutissimi serpentis fraudes, & improbæ suæ sapientiæ machinamenta per modestissimam Deiparæ sapientiam delusæ sunt. Virgo enim sapientissima, & Incarnatæ Sapientia divinæ genitrix, prævigili quadam, ac præproperâ festinantia, in momento, in instanti, præoccupato ictu, hostem advertit, atque perfecta victoria prostratum de sublimi deculcat. In uno Draconis capite ab ipsa sapientissimè præoccupato superbam scientiam obtrivit, & originariam omnem insipientiam. Eapropter Sapiens dicitur, imò & Sapientia appellatur, à singulari hoc sapientia certamine, & triumpho per sapientiam reportato.

Maria superba scientiam obtrivit, & originalem insipientiam.

Patrum testimonium ad rem. S. Hieron. S. Maxim.

Origen.

150 Rem universam illustro nonnullis sanctorum Patrum effatis. S. Hieron. Epist. ad amicum ægrotum de viro perfecto, cujus quidam volunt auctorem esse S. Maximum Episc. Taurinensem, Genesis testimonium sic exponit: *Ponam inimicitias inter te, & mulierem, id est suscitabo mulierem, quæ repudiata facilitate credendi, te non audiat, si aut suavitate pomorum pro adpartione monstraveris oculorum, aut Diis similem esse promiseris.* Scopum collimavit Doctor Maximus Mariam, ut quæ sapientissima, & prudentissima, neque serpentis vocem audisset, neque pomum pulchrum visu, & speciosum ad intelligendum, cum Eva insipientem unquam pervidisset, nec superbam illam summæ sapientiæ ambitionem, fucatamque divinitatem superbè effectasse, ut perpetem decebat serpentis inimicam. Origenes Hom. 1. in diversos: *Virgo neque persuasione serpentis decepta est, neque ejus affatibus venenosis infecta.* Quasi dicat: Nihil callidissimo Draconi improba sua sapientia profuit, ad Virginem Matrem decipiendam; non enim sicut Eva insipiens extitit, sed sapientissima. Eò etiam spectant Patres, qui deceptorem Luciferum à Deipara deceptum asserunt, neque ab illa Adamum fuisse deceptum, sicut ab Eva est deceptus. S. Damasc. Orat. 1. de nativitate. B. Virg. *O sanctissima Joachimi, & Annæ filia, quæ Principatus, & Potestates sefellisti, atque ignea maligni tela extinxisti, quæ in Spiritus ikalamo versata es, atque immansuata conservata in Dei sponsam.*

Confer lector hoc, Principatus & Potestates sefellisti, cum illo Evæ Gen. 3. 13. *Serpens decepit me, & comedi:* atque ex antithesi infer, Virginem solam deceptam non fuisse, quæ deceptorem una decepit. Subtexit Damascenus: *Deceptorem decepit serpentem.* Ibidem appellat Deiparam primigenia Matris correctionem *πρωγενιας, restitutio, redintegratio.* Quod in eo sensu intelligo, quo dixit S. Bernardus S. Bernard. Hom. 2. super Missus est: *Redditur femina pro femina, prudens pro fatua.* Audiendus etiam Petrus Blefensis Ser. 1. de Assum. *Hæc Blefens. est, quæ caput antiqui serpentis contrivit. Insidiabatur quidem serpens calcaneo ejus, sed non profecit. O superbe! ò invidie! ò maligne! ubi est mures dolosus tuæ prestigiosa malicia?* Festivè versuti Draconis dolos, ac præstigias suggillat à Mariæ humili sapientia, & sapientie Blefens. humilitate delusas. Subdit in Ser. de Mariæ nativitate: *Jam tibi sublata est, ò Adam, omnis materia querelandi adversus uxorem. Nec dicas: Mulier, quam dedisti mihi, ipsa seduxit me: sed dic: Cum essem de luce ejectus in tenebras, Mulier hæc (Deipara scilicet) quam dedisti, mihi, non seduxit me.* Illud signanter notandum, quo asserit, omnem Adamo sublata fuisse rationem, quæ de Maria Virgine quereretur: quod perinde fuit, ac dixisse, Mariam nec sibi, nec Adamo divinæ scientiæ ambitionem affectasse, nec pomum comedisse, aut decerpisse insciè, & insipienter. Minimè Deipara Adamum decepit, ut quæ à serpente minimè decepta, sed illum potius cælestis sapientia jubare illustravit, tanquam sapientissima ipsiusmet Incarnatæ sapientia Parentis,

SECTIO IV.

Amelapsa Sectione seriò versata, pulchrè probantur, antithesi, sive contentione facta inter columbinam Deipara sapientiam originalem, & primam divinæ scientiæ affectionem serpentinam.

151 IN primis porrò, implacabile extare dissidium inter columbam, & serpentem, ut multis testantur Varro lib. 3. de re rustica c. 7. S. Pet. Damia. lib. 2. Epist. 39. Vincen- S. Dam. tius lib. 20. speculi naturalis c. 30. Aldrovandus l. 15. Ornithologiae c. 1. & alii. Dissidii ratio ex sapientia ducitur. Serpens enim insidiosissimus, callidissimus, dolosissimus, & malignissimus est animal; ut supra ostendimus. Contrà verò columbam, ingenua quadam liberalis modestæque sapientia sinceritate præditam, commendant divinæ, & humanæ litteræ. Isai. 38. 14. Ezech. juxta LXX. Interpretes c. 7. 16. *Meditationem attribuant columbæ.* David Ps. 67. 14. dum *pennis columbæ deargentatas canit, sapientia Evangelicæ stemma celebrat, ut exponunt Hieronymus, Augustinus, Basilus, Theodoretus, Rufinus, Beda, & alii.* Neque invitam huc vocaverim Noëticam columbam, Palladiæ arboris ramum, scientiæ symbolum, rostro præferentem, quem ramum luminis meditato nuncupavit Hieronymus in Epist. 83. Cant. dixit: *Habet oliva, quod fiat lucis materia.* Si autem humaniora velis de columbæ intelligentia humanam rationem imitante, consule Aristotel. lib. 9. de Histor animalium c. 7. *Sapientia Scyphum Nestorem appellatur, aureis columbis ornatum describit Atheæus* lib. 11.

Varro.

S. Dam.

Implacabile dissidium inter columbam, & serpentem.

Columba sapientia symbolum.

Sapientia scyphus.

Vatidicae columbas Dionys. Halicarnassens lib. 1.

Novem Musæ totidem columbis expressæ.

Matt. 10. 16.

Tertull.

Pura & sincera Deiparae scientia qua orationis caput continet doctissimum.

S. Irenæ:

lib. 11. c. 2. & lib. 12. c. 13. Præerea, *Vatidicas columbas* Dionys. Halicarnassens lib. 1. Antiquit. Romanarum. Apollinem Musarum Principem cum columba humero insidente solitum effingi, testis est Alexan. Neapolitanus lib. 2. Genialium c. 1. Novem olim Musas, totidem columbis expressas, atque Homero attributas fuisse memoria prodit Alexander Paphius. Denique oracula Dodonæa binis edita colubis, multis eruditè docet Episcopus Majolus to. 2. Colloquio 2. Caniculari. Hujus columbinæ sapientiæ argumentum ab ipsa petitur columbæ natura; ab oculorum acie perspicacissima, simplicissima, & fidelissima, necnon etiam à volatu perniciosissimo, & expeditissimo. De columbæ perspicacia lege S. Tho. p. 3. q. 39. v. 6. ad 4. & Delrio to. 2. Adagio 346. & Vlysiem Aldrovandum supra citatum. De præstanti ejus volatu, vide Interpretes apud Lorinum Pl. 54. v. 7. lege Petrum Bellonium lib. 6. de Avibus, cap. 22. ubi scribit, se observasse, columbas tam altè volitantes, ut aspectum prorsus superent.

152. Hinc fit, ut quemadmodum serpens, versutissimum animal, stygiæ calliditatis, & improbæ sapientiæ symbolum; ita columba cælestis sapientiæ exprimat exemplum. Unde Dominus supentis versutias ex columbæ candore corrigendas docuit Matt. 10. 16. *Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.* Ad quem locum graviter Tertullianus lib. adver. Valentianos c. 2. sic scribit: *Christum columba demonstrare solita est, serpens verò tentare.* Illa à primordio divinæ paci præco; ille à primordio divinæ imaginis prædo. Ita faciliùs simplicitas sola Deum & agnoscere poterit, & ostendere: prudentia sola concutere potius & proderet. Abscondat itaque se serpens quantum potest, totamque prudentiam in latebrarum ambagibus torqueat, altè habitet, in cæca detrudatur, per anfractus seriem suam evolvat, tortuose procedat, nec semel totus lucifuga bestia. Nostræ columbæ domus simplex, etiam in editis semper, & apertis, & ad lucem: amat figuram Spiritus sancti, orientem Christi figuram. Rectissimè quidem. Multa in eadem sententiam S. Thomas nuper memoratus de columbæ simplici sapientia, sapientique simplicitate, astutia, & dolo carente; ob quam septem Spiritus sancti donorum tam quæ ad intellectum, quam eorum, quæ ad voluntatem pertinent, egregium symbolum esse, latè explicat.

153. Ab hac igitur columbæ natura serpenti opposita; ab hac, inquam, simplici, & candida columbæ sapientia serpentinae versutia, & calliditatis experte, Sancti Patres explicant puram illam, atque sinceram Deiparæ originariam scientiam, quæ Tartaræ Draconis nequissimum ac dolosissimum caput contrivit. Primum advoco Irenæum lib. 5. adversus hæreses c. 19. cujus verba digna habuit S. Augustinus quæ in Julianum stringeret lib. 1. c. 1. *Quemadmodum adstrictum est morti genus humanum per Virginem, salvatur per Virginem: aequa lance disposita, virginalis inobediencia per Virginalem obedientiam.* Adhuc enim Protoplasti peccato per correptionem Primogeniti emendationem accipiente, prudentia serpentis devicta per simplicitatem columbæ, vinculis illis resoluti sumus, per quæ illigati eramus morti. Hæc Irenæus; qui dum Primogenitum Christum P. Ildeph. de Flores in Eccles.

Adamo opponit, dum obedientem Deiparam inobedienti objicit Evæ; signanter scripsit, serpentis astum devictum fuisse per simplicitatem columbæ: hoc est, versutissimi illius Draconis fraudes, per cælestem Deiparæ sapientiam delusas fuisse; quæ inculpato columbino calce callidissimum caput ad ima oppressum Tartara contrivit. *Æquâ lance disposita, Virginalis inobediencia per Virginalem obedientiam, prudentia serpentis devicta per simplicitatem columbæ.* Tam sapienter Irenæus terribilissimo serpenti candidissimam opponit columbam, callidissimo sapientissimam. Cujus sapientiam ex objecta etiam Evæ ignorantia impensius commendavit. Evam originariæ sapientiæ dotibus ornatam à Deo fuisse conditam instar candidissimæ columbæ, his mox dotibus spoliata per nequissimas serpentis fraudes, in atram degenerasse columbam, cecinit Amœnus vetustus Poëta in Enchiridio veteris, & novi testamenti, quod Prudentio solet inscribi:

Eva columba fuit tum candida, nigra deinde Amœni; facta per anguinum malè suada fraude venenum.

Idiota. Quem ergo Eva per inobedienciam, columbinum amisit candorem, eum Mariam originarium retinuisse, docet Irenæus, quo serpentem simplicissima, & sapientissima contrivit.

154. Seorsim sapiens ille Idiota in contemplat. de Virg. Mar. c. 3. dum ejus speciem pius commendat, speciosæ illam columbæ confert, sapientiam columbinæ retento hieroglyphico: *Species columbæ consistit in simplicitate, pulchritudine oculorum, colorum mutatione & varietate circa collum.* Sic ò beatissima Virgo Maria, species tua consistit in humilitate, pulchritudine sanctorum cogitatum, & doctrinæ veritate, quæ in collo intelligitur, quia Doctrinæ fuit Doctorum, & Magistra Apostolorum. Adit de eadem Virginis sapientia cap. 6. *Invenisti Virgo Maria gratiam cælestem, quia fuit in te ab originis labe preservatio.* Sicut Eva gratiam amisit per curiositatem vanam, sic tu è diverso gratiam invenisti, quam nunquam amisisti, quæ futura erat omnium in Dei scientia solidissima. Collato utroque testimonio, Idiota, & utrobique Deiparæ sapientiam ab originaria ignorantia immunem commendat, & à columbæ declarat symbolo. Non superferim Michaëlis, cognomento Incogniti, suffragium Psalmo 67. *Columba est Virgo Virgo Maria, in qua manet Spiritus sanctus ad emundationem omnis iniquitatis.* Columba est, cujus simplicitatis antidoto venenata serpentis detegitur astutia multiformis. Aptè Mariam columbam appellat purissimam, omnis iniquitatis expertem, quam Spiritus S. divinis donis intellectus, & voluntatis imbuit, quam simplici, & candidâ sapientiâ condecoravit, ut multiplicem venenati serpentis astutiam detegeret, & perderet.

Amœni;

Idiota.

Incogniti

155. Addo illud, quod curioso lectori gratum fortasse accidat; nimirum non solum columbam in universum adversariam esse serpenti, sed particulatim columbinum pedem serpentino capiti lethalem existere. Quod, quia subtilius, pauloque à vulgari eruditione remotius, accuratè distinxerim; Joannes Bap. Porta, insignis nostræ ætatis Physiognomicus, opus conscripsit, quod Physiognomica nuncupavit: hujus voluminis lib. 3. c. 13. hunc fecit titulum: *Quod plantæ, quæ*

Columbinus pes serpentis no capiti lethalis.

Porta; quæ